

УДК 347.454

В. В. Васильківськааспірант кафедри адміністративного і фінансового права
Національного університету «Одеська юридична академія»

СУТНІСНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБОВ'ЯЗКІВ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Стаття присвячена характеристиці обов'язків державного службовця як невід'ємного елемента його правового статусу в контексті Закону «Про державну службу» 2015 р. у порівняльному аналізі з його правами, передбаченими Законами України «Про державну службу» 1993 і 2011 рр. Акцентовано увагу на таких видах обов'язків державного службовця, як загальні, основні, спеціальні, посадові. Охарактеризовано такі обов'язки: дотримуватися Конституції та законів України; діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачений Конституцією та законами України; поважати гідність людини, не допускати порушення прав і свобод людини та громадянина; з повагою ставитися до державних символів України; використовувати державну мову під час виконання своїх посадових обов'язків; не допускати дискримінацію державної мови і протидіяти можливим спробам її дискримінації тощо.

Ключові слова: обов'язки державного службовця, спеціальні обов'язки, службові обов'язки, обов'язок із повагою ставитися до державних символів України.

Постановка проблеми. Невід'ємним структурним елементом правового статусу державного службовця є його обов'язки, які найбільш яскраво характеризують діяльність державного службовця, що має державно-публічний характер. Саме обов'язки державного службовця є тим важливим чинником, який, власне, й визначає модель його поведінки як представника державної влади у відносинах з іншими суб'єктами правовідносин. Слід зазначити, що питання і статусу державного службовця, і обов'язків державного службовця неодноразово були об'єктом наукових досліджень та теоретичних напрацювань, що знайшло своє відображення як у низці наукових публікацій [1–3], так і в законодавстві про державну службу. Водночас цілий ряд питань до цього часу залишається або ж недостатньо дослідженими, або ж недостатньо законодавчо урегульованими, що зумовлює необхідність їх подальших наукових напрацювань. З огляду на те, що переважна більшість наукових доробок щодо обов'язків державного службовця стосувалися Закону-1993 [4], у цій роботі акцент зроблено саме на Закон-2015 в порівнянні із Законом-2011 [5].

Мета – характеристика обов'язків державного службовця як невід'ємного елемента його правового статусу в контексті Закону «Про державну службу» 2015 р. у порівняльному аналізі з його правами, передбаченими Законами України «Про державну службу» 1993 і 2011 рр.

Виклад основного матеріалу. Стаття 8 чинного Закону передбачає основні обов'язки державного службовця, під якими слід розуміти передбачені Конституцією і цим Законом вимоги діяти в певних межах із дотриманням передбачених правил поведінки. Важливо зазначити, що закріплені в цій статті обов'язки є базовими як для основоположних обов'язків (обов'язків державного службовця, визначених цим Законом), службових обов'язків (обов'язків, визначених спеціальними законами для державних адміністративних службовців), посадових обов'язків, тобто обов'язків, визначених Правилами внутрішнього службового розпорядку відповідного державного органу, органу влади АРК або їх апарату та посадовою інструкцією посади державної служби, яку заміщує державний службовець.

З огляду на те, що надати характеристику всіх основних обов'язків державного службовця в цій статті є неможливим, доцільно зупинитися на тих обов'язках,

які є або новітніми, або відкоректованими законодавцем.

Обов'язок дотримуватися Конституції та законів України, діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України впливає з принципів верховенства права і законності державної служби і полягає в тому, що, виконуючи свої службові і посадові обов'язки, державний службовець повинен суворо дотримуватися наданих йому повноважень, не зловживати владою, не здійснювати дій усупереч інтересам людини, суспільства і держави. Чинне законодавство про державну службу, виходячи з того, що діяльність державного службовця має публічний характер, досить чітко регламентує його права, обов'язки, обмеження, правила поведінки саме з метою забезпечення законності його діяльності. Обов'язок дотримання державним службовцем чинного законодавства України набуває особливого змісту в правовій і соціальній державі, оскільки одним із головних завдань функціонування держави в цілому і державних органів зокрема є визнання та реалізація прав і законних інтересів людини і громадянина. Саме тому вся діяльність державного службовця підпорядковується забезпеченню виконання цього основного конституційного постулату. І саме тому щодо діяльності державних службовців передбачено принцип «дозволено тільки те, що передбачено законом».

Слід зазначити, що цей обов'язок становлять такі чинники:

1) діяти на підставі Конституції та законів України. Державні службовці зобов'язані діяти лише на підставі Конституції та законів України. Таким чином, основний постулат діяльності державних службовців полягає в тому, що їхня діяльність визначається виключно Конституцією України та законами України, тобто щодо державного службовця діє принцип «можна тільки те, що дозволено законом»;

2) діяти в межах повноважень, передбачених Конституцією та законами України. Державні службовці зобов'язані діяти лише в межах повноважень, передбачених Конституцією та законами України. Основним елементом правового становища державних службовців є його повно-

важення. Саме вони визначають роль і місце державного службовця в ієрархічній структурі державної служби. Повноваження державного службовця визначаються, надаються державою, контролюються нею через законодавчі акти (Конституція і закони України). Таким чином, державний службовець, реалізуючи свої повноваження, виступає від імені держави і зобов'язаний діяти тільки в межах визначених нею повноважень. Державні службовці зобов'язані діяти лише в спосіб, передбачений Конституцією та законами України. Оскільки щодо державного службовця діє принцип «дозволено тільки те, що визначено законом», державний службовець під час здійснення своїх службових повноважень має діяти тільки в рамках, визначених чинним законодавством. Зазначене, насамперед, стосується і способів вирішення питань, реалізації повноважень, виконання обов'язків (прийняття актів управління, надання адміністративних послуг, надання письмової відповіді тощо).

Важливо зазначити, що в Законі-2011 [5] аналогічний обов'язок дещо відрізнявся від вищенаведеного, оскільки передбачав обов'язок діяти лише на підставі, в межах повноважень та в спосіб, передбачені Конституцією та законами України.

Обов'язок поважати гідність людини, не допускати порушення прав і свобод людини та громадянина. При цьому важливо зазначити, що гідність – це: а) уявлення про цінність будь-якої людини як моральної особистості; б) особливе моральне ставлення людини до самої себе і ставлення до неї з боку суспільства, в якому визнається цінність особистості. Слід зазначити, що поняття «гідність» вживається в законодавстві України, інших країн та в міжнародному праві. Так, гідність є одним із ключових понять конституції України України (ст.ст. 3, 21, 28, 41, 68, 105). У ній, зокрема, визнано гідність однією з «найвищих соціальних цінностей» в Україні (ст. 3), задекларовано, що «всі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах» (ст. 21) та що «кожен має право на повагу до його гідності» (ст. 28). Гідність громадян охороняється ЦК України [7] та КК України [8]. Зокрема, в Цивільному кодек-

сі України: а) гідність визнано особистим немайновим благом (ст. 201); б) задекларовано право на повагу і недоторканність «гідності та честі» фізичних осіб (пп. 1, 2 ст. 297); в) зафіксовано право фізичних осіб звертатися до суду з позовом про захист їх гідності та честі (п. 3 ст. 297); в) приниження «честі та гідності фізичної особи» визнано моральною шкодою, яка підлягає відшкодуванню (ст. 23). Таким чином, гідність людини є однією з найвищих цінностей в Україні, а на державних службовців покладається обов'язок поважати її. Окрім зазначеного, державні службовці повинні не допускати порушення прав і свобод людини і громадянина.

Конституційно визнані права і свободи людини і громадянина зобов'язують державу через державні органи та державних службовців неухильно охороняти їх та створювати дійовий механізм їхньої реалізації. Саме тому, реалізуючи свої посадові повноваження, державні службовці мають здійснювати свою діяльність під кутом забезпечення реалізації та охорони прав і свобод людини і громадянина. Цей обов'язок знайшов своє відображення в тексті Присяги, яку приймають особи, що вступають на державну службу: «... охороняти права, свободи і законні інтереси громадян ...» (ст. 36 Закону).

Одним із способів недопущення порушення прав і свобод громадян є розгляд їх звернень із питань державної служби, який регламентується, зокрема, Порядком розгляду звернень громадян у Нацдержслужбі України [9].

Обов'язок *із повагою ставитися до державних символів України* забезпечує нерозривний зв'язок державного службовця з державою та визначає основні вимоги до його службової поведінки щодо держави в цілому та державних символів України зокрема. Стаття 20 Конституції України визначає, що символами України є: Державний Прапор України, Великий Державний Герб України, Державний Гімн України. Опис державних символів України та порядок їх використання встановлюються законом, що приймається не менше як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України. Урочисті заходи загальнодержавного значення розпочи-

наються й закінчуються виконанням Державного Гімну України. Музичне виконання Державного Гімну України здійснюється під час проведення офіційних державних церемоній та інших заходів. Наруга над Державним Гімном України тягне за собою відповідальність, передбачену законом (п. 3 ч. 1 ст. 65 Закону).

Слід зазначити, що поняття «державні символи» науковці розуміють як закріплені в конституційному праві офіційні знаки (зображення, предмети) чи звукові вираження, що в лаконічній формі відображають національно-державні та історико-культурні ідеї українського народу, символізують суверенітет його держави [10]; як спеціальні позначення, що є засобом офіційного представництва держави у внутрішніх і зовнішніх відносинах, у зв'язку із чим перебувають під особливою охороною держави [11] тощо. Узагальнений аналіз змісту досліджуваного поняття дає підстави стверджувати, що державні символи – це визначені і закріплені на конституційно-правовому рівні офіційні знаки держави, які в лаконічній формі відображають її суверенітет та ідеологію і, як правило, мають етнічно-національне походження. Серед основних ознак державних символів можна визначити: а) офіційні знаки держави; б) лаконічну форму відображення суверенітету та ідеології держави; в) етнічно-національні витоки державних символів.

Державні символи є офіційними знаками держави, які стають такими в результаті їх інституціоналізації, тобто нормативного визначення та закріплення на державно-правовому рівні. Цінність інституціоналізації символів держави полягає в тому, що: по-перше, встановлюється перелік державних символів, які як у межах національних кордонів, так і на зовнішньополітичній арені в знаковій та іншій формі ідентифікують конкретну державу; по-друге, законодавцем нормативно закріплюється зміст відповідного державного символу, його графічне зображення тощо; по-третє, забезпечується і гарантується їх відповідна стабільність; по-четверте, виокремлюються суспільні відносини, які мають особливу політичну важливість і соціальну значущість; по-п'яте, збагачується

система права, оскільки надається статус де-юре певним суспільним відносинам, у результаті чого виникає новий конституційно-правовий інститут – інститут державних символів.

Державні символи [12–14] виконують декілька основних функцій: а) політичну, зміст якої виявляється у виключній можливості державних символів бути зовнішнім проявом державного суверенітету на всій території держави і за її межами; б) дипломатичну, коли офіційні символи держави у зв'язках з іноземними державами, міжнародними організаціями виконують представницьку роль; в) соціальну функцію, яка має вияв у можливості державних символів об'єднувати (консолідувати) навколо ідеї державного будівництва громадян держави, незалежно від походження, соціального та майнового стану, раси, національності та інших соціальних ознак [15].

Обов'язок *використовувати державну мову під час виконання своїх посадових обов'язків, не допускати дискримінацію державної мови і протидіяти можливим спробам її дискримінації* становлять такі чинники:

1) обов'язково використовувати державну мову під час виконання своїх посадових обов'язків. Іншими словами, державний службовець зобов'язаний під час виконання своїх посадових обов'язків спілкуватися державною мовою та використовувати її в діловодстві та документації. Цей обов'язок впливає, насамперед, із принципу патріотизму (п. 4 ст. 4 цього Закону);

2) не допускати дискримінацію державної мови. На державного службовця покладається обов'язок самому не допускати дискримінацію державної мови. При цьому слід зазначити, що дискримінація (лат. *discriminatio* «розрізнення») – це: а) ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні

правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, окрім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними; б) будь-яка відмінність, виключення, обмеження або перевага, що заперечує або зменшує рівне здійснення прав; в) рішення, дії або бездіяльність, спрямовані на обмеження або привілеї щодо особи та/або групи осіб за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками, якщо вони унеможливають визнання і реалізацію на рівних підставах прав і свобод людини і громадянина.

Таким чином, поняття «дискримінація» переважно визначається щодо фізичних осіб. У контексті коментованого Закону поняття «дискримінація» використовується щодо державної мови і, як уявляється, може мати прояв у: а) необґрунтованому використанні іншої мови; б) прийнятті на державну службу осіб, які не володіють (недостатньою мірою володіють) державною мовою; в) навмисному перекрученні державної мови тощо;

3) протидіяти можливим спробам дискримінації державної мови. У цьому випадку мова йде про протидію (тобто, недопущення) державним службовцем спробам дискримінації державної мови з боку інших осіб або державних органів.

Обов'язок *використовувати державну мову під час виконання своїх посадових обов'язків, не допускати дискримінацію державної мови і протидіяти можливим спробам її дискримінації* становлять такі чинники: 1) обов'язково використовувати державну мову під час виконання своїх посадових обов'язків. Іншими словами, державний службовець зобов'язаний під час виконання своїх посадових обов'язків спілкуватися державною мовою та використовувати її в діловодстві та документації. Цей обов'язок впливає, перш за все, з принципу патріотизму (п. 4 ст. 4 Закону). Із метою забезпечення реалізації цього обов'язку введено практику атестації осіб, які претендують на вступ до державної

служби, щодо вільного володіння державною мовою [16]; 2) не допускати дискримінацію державної мови. На державного службовця покладається обов'язок самому не допускати дискримінацію державної мови. Про це йшлося вище.

Обов'язок *забезпечувати в межах наданих повноважень ефективно виконання завдань і функцій державних органів*. Цей обов'язок безпосередньо впливає з принципу ефективності державної служби (ст. 4 Закону) і полягає в тому, що діяльність державного службовця в межах наданих повноважень здійснюється не заради самої діяльності, а має відповідне цільове спрямування: виконання завдань (те, що необхідно вирішити або виконати) і функцій (напрямки забезпечення виконання або вирішення визначених завдань) державних органів. Стаття 1 Закону-2015 передбачає приблизний перелік завдань і функцій, що покладаються на державну службу: аналіз державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовка пропозицій стосовно її формування, в тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм (директивний документ, що містить завдання і заходи, спрямовані на комплексне вирішення пріоритетних завдань, або деталізований план певної діяльності, досягнення окремих цілей; вирішення певної проблеми), концепцій (провідна ідея, точка зору на певне явище), стратегій (загальний, деталізований план певної діяльності, який охоплює тривалий період, спосіб досягнення складної мети), проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів; забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; управління державними фінансовими ресурсами, майном та контроль за їх використанням; управління персоналом державних органів; реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством.

Важливим є обов'язок *сумлінно і професійно виконувати свої посадові обов'язки*, який безпосередньо впливає із самого змісту правового статусу державного службовця і містить у собі низку таких складових частин, як своєчасне, точне, інтенсивне, ефективне, творче та ініціативне виконання покладених завдань. Своєчасність виконання посадових обов'язків безпосередньо пов'язана з додержанням визначених строків і полягає в їх дотриманні. Недостатньо просто виконати свої обов'язки – необхідно виконати їх у відповідності до певних строків. Точне виконання посадових обов'язків означає, що державний службовець має забезпечити виконання в конкретній ситуації конкретного обов'язку, який відповідає конкретним обставинам. Інтенсивне виконання службових обов'язків визначається повнотою його виконання, тобто сукупністю всіх можливих і допустимих варіантів відповідної поведінки, дій і рішень. Сумлінне виконання посадових обов'язків передбачає й ефективність їхнього виконання, яка має прояв, насамперед, у досягнутих результатах певної діяльності державного службовця.

Як уявляється, недостатньо просто будь-чим займатися – необхідно досягати певних позитивних результатів своєї діяльності. Важливою складовою частиною сумлінного виконання посадових обов'язків є творчий характер службової діяльності державного службовця. Недостатньо будь-якою ціною виконувати службові обов'язки, доручення чи вказівки керівника. Необхідно проявляти при цьому творчість у виборі того варіанту рішення, яке буде найбільш ефективним, доцільним та оптимальним у певній ситуації. Державний службовець під час виконання своїх службових обов'язків має проявляти *ініціативність*, яка реалізується в його активній поведінці щодо внесення нових пропозицій під час вирішення тих чи інших питань, що належать до його повноважень, тобто державний службовець не повинен тихо сидіти й чекати вказівок та розпоряджень із боку керівника, а має сам ініціювати вирішення певних питань.

Професійне виконання своїх посадових обов'язків безпосередньо пов'язано

з рівнем професійної компетентності держаного службовця. На сьогодні в Україні створюється організаційно-правова база забезпечення реалізації цього обов'язку за рахунок системи вищих закладів підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, відповідних навчальних програм тощо [17–23].

Обов'язок *запобігати виникненню реального, потенційного конфлікту інтересів під час проходження державної служби* є логічним продовженням і складовою частиною обов'язку додержуватися вимог законодавства у сфері запобігання і протидії корупції. При цьому слід мати на увазі, що потенційний конфлікт інтересів – це наявність в особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. У цьому разі мова йде про можливість виникнення конфлікту інтересів у майбутньому, що підтверджується словосполученням «що може вплинути». Натомість реальний конфлікт інтересів – це суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Висновки. Отже, мова йде про фактичну наявність конфлікту інтересів і необхідність прийняття відповідних заходів щодо його усунення. Важливо зазначити, що в чинному Законі «Про запобігання корупції» питання щодо запобігання (потенційному конфлікту інтересів) та врегулювання (реального конфлікту інтересів) регламентовано в Розділі V «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів». Звертає на себе увагу той факт, що цей обов'язок пов'язаний тільки із запобіганням виникнення конфлікту інтересів, яке може мати прояв у: «застосуванні зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання», «обмеженні доступу особи до певної інформації», «перегляді службових повноважень», «пе-

реведенні на іншу посаду», «звільненні», «укладенні договору управління майном, управління цінними паперами, іншими фінансовими інструментами та грошовими коштами, про створення венчурного пайового інвестиційного фонду» тощо.

Таким чином, слід зазначити, що Закон «Про державну службу» 2015 р. передбачив важливі зміни і доповнення до основних обов'язків державних службовців, які суттєво змінюють правовий статус державного службовця в цілому.

Список використаної літератури:

1. Ківалов С.В., Біла-Тіунова Л.Р. Публічна служба в Україні: [підручник для студ. вищ. навч. закл.]. Одеса: Фенікс, 2009. 688 с.
2. Малиновський В.Я. Державна служба: теорія і практика: [навч. посіб.] Київ: Атіка, 2003. 160 с.
3. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: [монографія]. Харків: Право, 2005. 304 с.
4. Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 р. Дата оновлення 06.12.2016 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3723-12> (дата звернення: 17.05.2018 р.) (не чинний).
5. Про державну службу: Закон України від 17.11.2011 р. Дата оновлення 17.11.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4050-17> (дата звернення: 17.05.2018 р.) (не чинний).
6. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. Дата оновлення 21.12.2016 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
7. Цивільний кодекс України від 02.10.2012 р. Дата оновлення 01.01.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
8. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. Дата оновлення 07.06.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
9. Про затвердження Порядку розгляду звернень громадян у Національному агентстві України з питань державної служби: наказ НАДС від 28.12.2015 р. Дата оновлення 28.12.2015 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0113-16> (дата звернення: 17.05.2018 р.).

- 10.Тодыка Ю.Н. Основы конституционного строя Украины. Харків: «Факт», 1999. 460 с.
- 11.Шаптала Н. До питання про конституційно-правове регулювання державних символів України. Вісник Конституційного Суду України. 2012. № 2. С. 110–117.
- 12.Про Державний Гімн України: Закон України від 06.03.2003 р. Дата оновлення 06.03.2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/602-15> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
- 13.Про Державний Герб України: Постанова Верховної Ради України від 19.02.1992 р. Дата оновлення 19.02.1992 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137%D0%B0-12> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
- 14.Про Державний прапор України: Постанови Верховної Ради України від 28.01.1992 р. Дата оновлення 28.01.1992 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2067-12> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
- 15.Тацій В.Я. Конституція України. Науково-практичний коментар / В.Я. Тацій, О.В. Петришин, Ю.Г. Барабаш та ін. Х.: Право, 2011. 1128 с.
- 16.Про затвердження Порядку атестації осіб, які претендують на вступ до державної служби, щодо вільного володіння державною мовою: проект постанови КМУ. URL: <http://www.nads.gov.ua/page/proekt-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-zatverdzhennya-tyrovuyh-vumog-do-profesiynoyi> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
- 17.Про затвердження Типових вимог до професійної компетентності державних службовців категорії «А»: проект постанови КМУ. URL: <http://www.nads.gov.ua/page/proekt-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-zatverdzhennya-tyrovuyh-vumog-do-profesiynoyi> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
- 18.Про затвердження Порядку організації підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань запобігання і протидії корупції: наказ НАДС від 27.03.2014 р. Дата оновлення 15.06.2016 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0475-14> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
- 19.Про затвердження Переліку тестових питань на перевірку знання Конституції України, законодавства про державну службу, антикорупційного законодавства та спеціального законодавства : наказ НАДС від 06.05.2016 р. Дата оновлення 06.05.2016 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0647-16> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
- 20.Про внесення змін до Вимог до структури і змісту професійних програм підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад: наказ НАДС від 11.04.2016 р. Дата оновлення 11.04.2016 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0656-16> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
- 21.Про затвердження Переліку тестових завдань для кандидатів, які пройшли перевірку документів, передбачених частиною першою статті 26 Закону «Про державну службу» (Перелік тестових завдань на знання законодавства з варіантами відповідей): наказ НАДС від 30.08.2017 р. Дата оновлення 30.08.2017 р. URL: <https://nads.gov.ua/article/nakazy-nacionalnogo-agentstva-ukrayiny-z-pytan-derzhavnoyi-sluzhby> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
- 22.Про затвердження типових завдань для перевірки професійних знань (Типові завдання для перевірки знань): наказ НАДС від 19.09.2017 р. Дата оновлення 19.09.2017 р. URL: <https://nads.gov.ua/article/nakazy-nacionalnogo-agentstva-ukrayiny-z-pytan-derzhavnoyi-sluzhby> (дата звернення: 17.05.2018 р.).
- 23.Про затвердження переліку завдань для перевірки компетентностей (Перелік завдань для перевірки компетентностей): проект наказу НАДС. URL: <https://nads.gov.ua/article/nakazy-nacionalnogo-agentstva-ukrayiny-z-pytan-derzhavnoyi-sluzhby> (дата звернення: 17.05.2018 р.).

Васильковская В. В. Структурно-правовая характеристика обязанностей государственного служащего

Статья посвящена характеристике обязанностей государственного служащего как неотъемлемого элемента его правового статуса в контексте Закона «О государственной службе» 2015 г. в сравнительном анализе с его правами, предусмотренными Законами Украины «О государственной службе» 1993 и 2011 гг. Акцентируется внимание на

таких видах прав государственного служащего, как общие, основные, специальные, должностные. Охарактеризованы такие обязанности: соблюдать Конституцию и законы Украины; действовать только на основании, в границах полномочий и способом, предусмотренным Конституцией и законами Украины; уважать достоинство человека, не допускать нарушений прав и свобод человека и гражданина; с уважением относиться к государственным символам Украины; использовать государственный язык во время выполнения своих должностных обязанностей; не допускать дискриминацию государственного языка и противодействовать возможным попыткам ее дискриминации и др.

Ключевые слова: обязанности государственного служащего, специальные обязанности, служебные обязанности, должностные обязанности, обязанность с уважением относиться к государственным символам Украины.

Vasykivska V. Structural and legal characteristics of the duties of a civil servant

The article is devoted to the characterization of the duties of a civil servant as an integral element of his legal status in the context of the Law "On Civil Service" in 2015 in a comparative analysis of his rights as prescribed by the Laws of Ukraine "On Civil Service" of 1993 and 2011. The emphasis is on such types of civil servant's duties as general, basic, special, official. The following duties are described: to obey the Constitution and the laws of Ukraine, act only on the basis, within the limits of authority and in the manner prescribed by the Constitution and the laws of Ukraine; to respect the dignity of a person, to prevent the violation of human and civil rights and freedoms; respect the state symbols of Ukraine; to use the state language while performing their official duties, to prevent discrimination of the state language and to counteract possible attempts to discriminate against it, etc.

Key words: duties of the civil servant, special rights, official rights, respect to the state symbols of Ukraine, clear definition of official duties.